

Kemikalier
MST-616-00014
Ref. /KL.7
Den 21. december 2017

Mødeagenda

Mødenavn: Dialogforum mellem tatoveringsbranchen og Miljøstyrelsen, 2. Møde

Dato: 16. November 2017

Tid: 10:00-14:00

Indkaldt af: Miljøstyrelsen samt /KL.7

Formål med mødet: Dialogforum med tatoveringsbranchen

Deltagere (19):

Liz Kierstein, Stifter og Talsperson for De Professionelle Uafhængige Tatovører (UT)

Lars Pedersen, Formand Professionelle Danske Tatovører (PDT)

Martin Monnerup (UT)

Ole Riisager (UT)

Søren Lind (UT)

Mads Wedel Kristensen (UT)

Kristian True Hansen (UT)

Elisabeth Paludan, Chefkonsulent, Miljøstyrelsen (MST)

Shima Dobel (MST)

Anna Noushin Thestrup (MST)

Sara Højriis (MST)

Mette Touborg Heydenreich, Kontorchef, Sundheds- og ældreministeriet (SUM)

Josefin Hörnqvist, Dansk Standard (DS)

Christel Søgaard Kirkeby, Projektleder, Forbrugerrådet Tænk Kemi

Jannie Frydenborg Hansen, Styrelsen for patientsikkerhed

Christine Gro Norup, Styrelsen for patientsikkerhed

Mikkel Holm-Sørensen, /KL.7

Lilie Darsø, /KL.7

Anja Wrang-Jørgensen, /KL.7

Afbud (5):

Dorte Bjerregaard Lerche (MST)

Charlotte Göthilda Magnéli (SUM)

Jesper Schnoor (UT)

Emilie Svendsdatter Mehlsen, Fødevarer og Forbruger, Miljø- og Fødevareministeriet

Nis Staack, Formand Dansk Tatovørlaug (DTL)

Referent: Anja Wrang-Jørgensen, /KL.7

Agenda

Dagsorden	Tid Minutter*	Ansvarlig Initialer	Formål Se note**
Velkomst v. MST og SUM	10	Shima og Mette	Information
National Strategi for tatoveringsfarver v. MST	20	Elisabeth	Information
EU-arbejdet med tatoveringsfarver v. MST	30	Elisabeth	Information
Registrerings- og tilsynsordningen for tatoveringssteder v. SUM	45	Mette	Information
Hygiejnestandard, status v. Dansk Standard	20	Josefin	Information
Hygiejnekursus v. DPUT	20	Liz	Information
Frivillige aktiviteter v. /KL.7	30	Lilie	Information
Eventuelt, opsamling og afrunding v. MST	20	Shima	Information
Mødevarighed sum:	195		

* Tid: Udfyld forventet minuttal og stil dig i sumfeltet - tryk F9 for sum

** Formål: For hvert dagsordenspunkt skrives enten Beslutning, Drøftelse eller Information

Referat

1. Velkomst v. MST og SUM

Shima bød kort velkommen til mødet.

Afslutningsvist tog deltagerne en præsentationsrunde.

2. National Strategi for tatoveringsfarver v. MST

Elisabeth opridsede den nationale tatoveringsstrategi og fortalte herunder, hvad der er foretaget siden sidste dialogforum i arbejdet med hver af den nationale tatoveringsstrategis fem punkter. De fem initiativer, der skal gøre tatoveringsfarver mere sikre, forløber parallelt med EU-arbejdet om regulering af kemiske stoffer.

1. EU-arbejde med regulering af tatoveringsfarver

Elisabeth fortalte, at MST har skubbet på i forhandlinger og arbejdet med udarbejdelse af EU-reglerne særligt omkring dokumentation vedrørende allergier samt udvikling af analysemetoder for aromatiske aminer. Elisabeth påpegede, at hun ikke har detaljeret viden om resultatet af forhandlingerne. På vegne af Dorte, som har forhandlet på Miljøstyrelsens vegne, vil Elisabeth holde Dortes oplæg senere på mødet (se punkt 3).

2. Information til tatovørerne om, hvordan de kan sikre, at farverne ikke indeholder skadelige stoffer.

Elisabeth fortalte kort, at kampagnen om tjekefarverne.dk blev afholdt i december 2016, og at hjemmesiden i denne forbindelse er videreføret til tatovørerne.

3. Dialogforum

Det nærværende dialogforum er det sidste ud af to møder, hvor det første blev afholdt i januar

2017. Forummet har til formål både at give branchen adgang til relevante myndigheder og samtidig give myndighederne mulighed for at kunne informere branchen samlet samt koordinere de nye initiativer, der sættes i gang.

4. Frivillige aktiviteter (fortæller /KL.7 om senere på dagen, se punkt 7)

a. Standardtekst i e-mail om tatoveringsfarver

Er udviklet og distribueret rundt blandt tatovører gennem DTL, UT og PDT.

b. Informationsark til forhandlere

Elisabeth informerede om, at MST har snakket med forhandlerne, og at de gerne vil være med i udarbejdelsen af arket. Udarbejdelsen vil forløbe i de kommende måneder.

c. Tatovørkorps på Facebook

Der blev fortalt, at /KL.7 designede og iværksatte et pilotprojekt, men at de fleste tatovører trak sig ud af initiativet, da det skulle implementeres i praksis. MST har valgt ikke at gå videre med initiativet, men byder en frivillig indsats meget velkommen. Elisabeth har snakket med DTL (Nis), som vil overveje og undersøge, hvordan sådanne en ordning kan foregå.

5. Informationsmateriale om permanente make-up farver

Der afventes en beslutning fra SUM om, hvorvidt permanente make-up farver bliver en del af deres lovgivning eller ej.

Derudover fortalte Elisabeth om et beslutningsforslag fremsat af Enhedslisten i marts 2017, som har været sendt til behandling i Folketinget. Beslutningsforslaget omhandlede forbud mod giftstoffer i tatoveringsblæk, der er i overensstemmelse med de nationale regler, som MST lavede et udkast til i 2013, men som ikke kom til at gælde. Svaret fra regeringen var, at de var positive overfor hensigten bag, men afviste beslutningsforslaget, fordi der allerede er tiltag i gang på tatoveringsområdet om at følge proceduren i REACH, den nationale strategi og samarbejdet med SUM om registreringsordningen. 1. behandlingen blev stoppet grundet ukorrekte oplysninger i forhold til kommissionens håndtering af andre EU-landes nationale regulering af tatoveringsfarver. Forslaget er på nuværende tidspunkt ikke genoptaget.

2.1 Spørgsmål og kommentarer:

Liz kommenterede, at hun gerne vil være med til at støtte op om tatovørkorpset, men at hun blev smidt ud af gruppen Tattoo Help, da de forsøgte at teste indsatsen. Liz påpegede dog, at hun nåede at tage kontakt til nogle, som enten gav forkerte råd eller som havde oplevet allergiske reaktioner, inden hun blev smidt ud. Lilie fortalte, at /KL.7 ligeledes havde forsøgt at oprette en Facebook-gruppe med de tatovører, der gerne ville være en del af korpset, således at de kunne fremstå som en samlet flok, men at de fortsat ikke måtte få adgang til gruppen Tattoo Help. Det blev påpeget, at det er to unge mennesker, der administrerer gruppen, som nægtede dem adgang, fordi de ikke ønskede salg i gruppen, og på trods af at Lilie forsøgte at forklare formålet, så ønskede de ikke at have korpset i gruppen, hvorfor både Lilie og Liz blev blokeret (Lilie fortalte mere om udfordringer og anbefalinger senere, se punkt 7).

3. EU-arbejdet med tatoveringsfarver v. MST

Elisabeth fortalte, på vegne af Dorte, om opbygningen af forslaget, som består af følgende kriterier for, hvilke stoffer der forbydes i tatoveringsfarver:

- Klassificeringsregler: Dette punkt refererer til den EU-harmoniserede klassificering og

mærkning af kemiske stoffer og blandinger, i forhold til begrænsning i tatoveringsfarver. Eksempelvis klassificeres kræftfremkaldende stoffer inden for kategorierne 1A, 1B og 2, hvor de forskellige klasser er baseret på evidens i mennesker (1A), evidens i dyreforsøg (1B) og mistanke (2). Der blev påpeget, at der altid skal være en vis evidens forud for klassificeringen. Ca. 2400 stoffer er klassificeret, hvoraf kun en brøkdel har været anvendt i tatoveringsblæk. Der blev spurgt, om der i forslaget var tale om et fuldt forbud mod fx CMR-stoffer, eller en grænseværdi. MST har efterfølgende svaret på dette, hvor der blev informeret om, at der er to muligheder: i den ene mulighed (RO1) er der tale om et fuldt forbud mod fx CMR-stoffer, og i den anden mulighed (RO2) er der en grænseværdi. Det er op til RAC og ECHA at vælge den løsning, de finder mest passende.

- Kosmetik: Mange stoffer er allerede reguleret indenfor kosmetik (ca. 1500, hvorunder der er overlap med nogle af de klassificerede stoffer i restriktions-forslaget). Eksempelvis er der i EU's kosmetikregler en liste over 260 pigmenter, der tillades i visse kosmetiske produkter, hvoraf ca. 75 forbydes i tatoveringsblæk. Ydermere blev der påpeget, at de stoffer, der ikke har en klassificering, godt kan blive forbudt i tatoveringsfarverne, hvis de fx er forbudt i kosmetiske produkter i dag, da det er to forskellige lovgivninger. Til spørgsmålet om, hvilken betydning det kan få for tatoveringsfarver, at så mange pigmenter forbydes, svarer MST's fagperson, at pigmenterne er blevet gennemgået og for de pigmenter, hvor der ikke fandtes undtagelser f.eks. for nogle grønne og blå farver, er der foreslået en undtagelse. Det vil sige, at der er enkelte grønne og blå farver, som er forbudt i kosmetik, men som i forslaget fortsat må bruges i tatoveringsblæk, fordi man ikke har kunnet finde egnede alternativer.
- Kendte urenheder og ingredienser: Inkluderer tungmetaller, PAA'er (primære aromatiske aminer), PAH'er (polyaromatiske hydrocarboner) og metanol. Der er forbud mod disse i lovforslaget, men man sætter som regel en lav grænse. Grænseværdi betyder, at stoffet er tilladt i meget små mængder under en specificeret grænseværdi. På sidste dialogforum blev tatovørerne spurgt til råds om, hvor stor en tatovering typisk er. Disse input er benyttet til at beregne risikoen og dermed grænseværdierne. Beregningen af risikoen er baseret på, at man får en 300 cm² fuld dækkende tatovering om måneden. Azofarvestoffer kan nedbrydes til kræftfremkaldende PAA'er ved sollys eller amid hydrolyse. Ca 30 azofarvestoffer er forbudt, hvor der i dag anvendes 70 azofarvestoffer i tatoveringsblæk.
- ResAP(2008)1: Der blev endvidere informeret om, at forslaget er opbygget efter Europarådets resolution fra 2008 i et forsøg på at lægge sig på et niveau med de reguleringer, der allerede eksisterer.

Dernæst forklarede Shima processen under REACH, som består af:

- November 2017: De to komiteer (RAC og SEAC) foretager et conformity check med formålet om at afgøre, om det er de rigtige ting, der er udfyldt. Shima påpegede, at dette trin ikke involverer selve indholdet i forslaget.
- December 2017: Dernæst er der en offentlig høring i 6 måneder på ECHA's hjemmeside. Elisabeth påpegede, at tatovører kan give deres høringsbidrag. Ligeledes informerede hun om, at der ikke tidligere er foreslået en begrænsning af så mange stoffer på en gang.
- August 2018: De to komiteer (RAC og SEAC) har derefter 3 måneder til at foretage en vurdering af om der er grundlag for en begrænsning af de foreslåede stoffer.
- September 2018: ECHA sender vurderingen videre til kommissionen.
- December 2018: Kommissionen tager ud fra RAC og SEAC's vurdering stilling til, om der skal fremlægges et forslag til afstemning blandt medlemslandene i EU.
- 2019/2020: Forslaget kan træde i kraft et år efter, det er vedtaget.

Miljøstyrelsen lovede endvidere at sende et link til forslaget når det kommer i høring. Efterfølgende er der blevet tilføjet, at forslaget kommer i høring d. 20. december, og linket er følgende:

<https://echa.europa.eu/registry-of-submitted-restriction-proposal-intentions/-/substance-rev/17806/term>

3.1 Spørgsmål og kommentarer:

Branchen spurgte ind til hjemmetatovørernes import af de giftige stoffer fra eksempelvis Kina, og hvilke indsatser der igangsættes mod dette problem. Elisabeth pointerede, at indsatsen af gode grunde ikke kan være tilstedeværende før reglerne vedtages, da der først herefter kan opstilles kontroller for, om disse overholdes. Branchen pointerede, at problemet ofte består i, at unge køber farver over nettet fx på Wish til deres egen privatadresse, hvortil Elisabeth fortalte, at medmindre farverne sættes til salg i Danmark eller andre europæiske lande, så er disse private køb usædvanligt svære at ramme gennem myndighedernes kontrolindsatser.

Branchen efterspurgte flere gange oplysningskampagner rettet mod de unge, så de unge kan gøres opmærksom på, at disse private køb, særligt af billige kopivarer, og ligeledes håndteringen heraf i forhold til hygiejne, kan være skadelige. Ligeledes efterspurgtes også oplysningskampagner med fokus på at få kunden til at forholde sig mere til, hvad risici er i forhold til farvers indhold, så de ikke blot tænker på pris. MST gjorde opmærksom på, at dette netop er formålet med siden Thinkbeforeyouink.

Branchen spurgte derudover til, hvorvidt overtrædelse af reglerne i forslaget vil føre til straf i form af eksempelvis bøder og konfiskering af produkterne. Hertil svarede MST, at fastsættelse af eventuelle inspektioner først bliver nemmere at udføre, når der er specifikke grænser for kemikalier og at det derfor ikke forventes, at der udføres kontrolkampagner for tatoveringsfarver, før der er vedtaget regler, som konkret kan kontrolleres.

Branchen spurgte endvidere ind til, hvordan nedbrydningen af farverne til PAA foregår, og hvordan dette spreder sig i kroppen, om det er synligt m.m. I denne forbindelse blev der ligeledes spurgt til, om man eventuelt kunne indføre en form for mærkning, som eksempelvis en smileyordning på leverandører, som har fået advarsler for at sælge problematiske produkter, så man som tatovør kan se dette, inden man indkøber farverne. Her blev Forbrugerådets app nævnt, hvor der eventuelt kan deles relevant information om de farver, der er foreslået forbudt i EU-restriktionen. Branchen påpegede, at det er at foretrække, hvis kunderne selv kan finde information, som eksempelvis en liste over kemikalier, som man skal være opmærksomme på, eller hvilke blækfabrikater man helst skal bruge eller IKKE skal bruge. Hertil gjorde Elisabeth branchen opmærksomme på, at MST kun kan informere om kemien og ikke om firmanavne.

Branchen gjorde opmærksom på risikoen for kemiske reaktioner ved blanding af farver fra forskellige fabrikanter eller blot under huden ved efter-tatovering og efterspurgte, at dette blev inkluderet i forslaget, hvortil Elisabeth påpegede, at reguleringen udelukkende kan tage højde for de enkelte kemiske stoffers farlige egenskaber og ikke eventuelle kemiske reaktioner, der kan ske ved, at farverne blandes.

Branchen efterspurgte ydermere besøgstal fra tjekfarverne.dk, så de kan evaluere, hvorvidt deres indsatser gør en forskel. MST har efterfølgende hentet tallene, der ser ud som følger:

Antal besøg siden sidste dialogmøde (16.01-05.12 2017):

Antal besøg: 1427

Antal downloads: 38

Samlet antal besøg siden etablering af siden:

Antal Besøg: 4127

Downloads: 104

Miljøstyrelsen spurgte afslutningsvist branchen, hvordan de bedst når ud til tatovørerne, eksempelvis i forhold til information om risici i forbindelse med farver. Til dette foreslog branchen, at man tilmelder sig nyhedsmails på tjekfarverne.dk eller thinkbeforeyouink. Forbrugerrådet foreslog i denne henseende, at man kunne gå ind og se på, hvilke farver der indeholder de kemikalier, der er foreslået begrænset i EU, hvis tatoveringsmærkerne er mærket med indhold (eller har et tilhørende sikkerhedsark eller information på producentens hjemmeside om indhold). Elisabeth påpegede dog, at der kan være nogle urenheder, som ikke er oplyst, hvilket har været tilfældet i nogle af de test, som MST tidligere har foretaget.

4. Registrerings- og tilsynsordningen for tatoveringssteder v. SUM

Mette fortalte om lovforslaget til 'lov om tatovering og en registrerings- og tilsynsordning for tatoveringssteder' samt om den igangværende høring og videre proces.

Lovforslaget betyder, at man skal registrere sig for, at man lovligt kan tatovere i erhvervsmæssigt tatoveringsøjemed i Danmark. Mette påpegede, at der udelukkende er fokus på tatoveringsstederne og ikke den enkelte tatovør. Der blev endvidere informeret om, at tatovører skal registrere sig hos Sikkerhedsstyrelsen. De tatoveringssteder, der registreres, samles dermed i et offentligt register, som forbrugeren har adgang til.

Lovforslaget:

Der er 3 overordnede grupper af krav til tatoveringsstedet:

- 1) Krav til hygiejne (fx rengøring og håndtering af farver)
- 2) Skriftlig information til kunden (fx risici og lægehjælp)
- 3) Opbevaring af dokumentation om seneste afsætningsled for farver. Mette kommenterede til dette, at farverne er harmoniseret, hvilket sætter grænser for, hvor meget nyt, der kan introduceres i dette forslag, hvorfor fokus er på, at der skal være dokumentation for det sidste afsætningsled for farverne (navn og adresse på dem, man har købt farven fra). Der er sporbarhedskrav i 5 år.

Ved vedtagelse af forslaget, blev der informeret om, at det er Sikkerhedsstyrelsen, der skal føre tilsyn, og at de har krav på at få udleveret alle relevante oplysninger og adgang til tatoveringsstedet under tilsynet. Endvidere blev der informeret om, at hvis stedet ikke overholder reglerne, så kan de få påbud og dernæst bøder, hvis der ikke rettes op på disse afvigelser. Derudover har Sikkerhedsstyrelsen også mulighed for at afregistrere tatoveringsstedet, så det bliver ulovligt at tatovere på stedet. Endvidere blev der fortalt, at der vil forelægge et gebyr for registrering samt et gebyr på 5000-6000 kr. pr. inspektion.

Endvidere blev der gjort opmærksom på, at den gamle forbudslov er inkorporeret i forslaget, hvorfor det dermed fortsat er ulovligt at tatovere folk under 18 samt tatovere på hænder, hals og i ansigt. Dette inkluderer også permanent makeup.

Høring:

Mette informerede om, at forslaget endnu ikke er endeligt, da SUM i øjeblikket kigger på de forskellige høringssvar til forslaget, og derved om nogle af disse skal implementeres som ændringer i lovforslaget, eksempelvis i forhold til antal tilsyn, permanent make-up m.m. Hun fortalte endvidere, at lovforslaget generelt er blevet positivt modtaget.

Den videre proces:

Mette informerede om, at lovforslaget skal fremsættes i december måned, hvor det skal gennem tre behandlinger i Folketinget, hvorefter det så kan vedtages i løbet af foråret. Forslaget kan efter planen træde i kraft d. 1/7-18. I denne forbindelse blev der gjort opmærksom på, at man som helt ny tatovør skal registreres fra den dato den kommende lov træder i kraft, mens etablerede tatovører er omfattet af en overgangsordning på 1,5 år frem til 1/1-20.

4.1 Spørgsmål og kommentarer:

Branchen spurgte ind til, hvorvidt man skal dokumentere sidste afsætningsled allerede på nuværende tidspunkt, hvortil MST svarede, at ja, det skal man, da det allerede er gældende for alle forbrugerprodukter.

Ligeledes kommenterede branchen på, hvorfor forslaget kun er gældende for erhvervsmæssig tatovering og ikke al tatovering, inklusiv hjemmetatovering. Hertil påpegede Mette, ligesom MST, at det er for stort et omfang at forsøge at ramme alle på én gang, og at dette er et væsentligt første skridt. Branchen spurgte ligeledes til, hvorvidt disse regler gælder for gæstetatovører og omrejsende tatovører, hvortil Mette pointerede, at hvis de har eget tatovørsted, så skal de, men ikke hvis de blot er gæst i et i forvejen registreret sted, da der ikke stilles krav om registrering af den enkelte tatovør.

Endvidere blev der spurgt ind til tilsyn på private adresser, hvis det er registreringsstedet, i forhold til retssikkerhedsloven. Hertil svarede Mette, at man naturligvis er dækket af almindelig retssikkerhedsprincipper, og at tilsynsførende derfor ikke blot kan gå ind i private hjem uden retskendelse, men at det er fuldstændig gængs lov, at dette punkt inkluderes i forslaget. Mette påpegede, at hun ikke ser det som problematisk i praksis, og at det vil være i helt ekstreme og sjældne tilfælde, at der vil gøres brug heraf.

Branchen udtrykte ydermere bekymring om, hvem der skal foretage inspektionerne, og om disse personer bliver specielt uddannet til tatoveringsbranchen. Hertil svarede Mette, at inspektørerne bliver repræsentanter fra Sikkerhedsstyrelsen, som selvfølgelig skal have den relevante viden.

Der blev fra branchen udtrykt utilfredshed med gebyrerne i forbindelse med registreringsordningen og tilsynsførelse. Der blev her efterspurgt en måde at differentiere i prisen i forhold til størrelse på tatoveringsstudiet, således at der skelnes mellem en enmands- eller 10-mandsvirksomhed. Dernæst blev spurgt til, om gebyret eventuelt vil ændre sig, hvis udgangspunktet for beregningerne på 600 tatoveringssteder viser sig at være for højt et estimeret antal. Der blev endvidere refereret til den svenske ordning, hvor der ligeledes er et engangsbetalt ved registrering, hvilket er acceptabelt, men hvorefter der betales per times inspektion.

Ligeledes blev der efterspurgt, hvorvidt der kunne måles på de indsatser, der implementeres i branchen, eksempel i forhold til hygiejnekurser, hvilket på længere sigt sparer penge i sundhedsvæsenet. Dette også med henblik på at kunne differentiere sig fra hjemmetatovører. Der blev derudover efterspurgt, om det kunne være en mulighed, at Sundhedsstyrelsen kunne afholde længere hygiejnekurser som led i kompetenceudvikling til tatovører. Sidst efterspurgte branchen, at der i registreringen bliver inkluderet et felt, hvor registreringsstedet noterer, hvor mange der arbejder i det givne studie på tidspunktet for registrering i relation til ønsket om øget mængde af statistik om branchen.

Mette forklarede til ovenstående kommentarer og spørgsmål, at der ikke er lagt op til en differentiering i pris, og at pengene skal benyttes til at oprette en ny afdeling med nye ansatte, der skal tage imod

registrering, foretage inspektioner, indkøbes nyt IT-udstyr m.m. I forbindelse med branchens spørgsmål om, hvorvidt det er muligt at måle på, om de forskellige indsatser gør en forskel for sundhedsvæsenet, påpegede Mette, at det vil være nærmest umuligt at gøre regnskabet op for, hvordan indsatserne gør en økonomisk forskel i sundhedsvæsenet. Ligeledes er det ikke et krav ifølge lovforslaget, at tatovører skal have et egentligt hygiejnekursus, så længe de specificerede hygiejnekrav i lovforslaget overholdes. Dette hænger ligeledes sammen med beslutningen om ikke på nuværende tidspunkt at stille krav til den enkelte tatovør, men i stedet tatovørstedet.

Forbrugerrådet kommenterede på, hvorvidt der kunne være en bekymring om, at antallet af hjemmetatovører måske vil stige ved denne registreringsordning for at undgå at betale gebyrerne. Ligeledes påpegede branchen, at det ikke virker så attraktivt at lade sig registrere. Hertil pointerede Mette, at det i så fald vil være ulovligt at tatovere, og at man desværre ikke kan løse alle problemer, men er nødt til at starte et sted. Lige nu er der slet ingen regulering på området.

Endvidere spurgte branchen ind til årsagen til, at det fortsat skal være ulovligt at tatovere i ansigtet, hvilket også gælder permanent make-up, hvor der ligeledes blev kommenteret fra branchen, at lovgivningen alligevel aldrig er blevet håndhævet. Ligeledes blev der spurgt ind til, hvorvidt der kommer en speciel registreringsordning for permanent make-up. Hertil svarede Mette, at det lige nu er forbudt at tatovere i ansigtet, hvorfor det må være en politisk beslutning, om denne regel skal ændres for at lovliggøre permanent make-up.

Der blev udtrykt en ærgrelse fra branchens side over, at Statens Serum Institut ikke var deltagende på mødet, så branchen kan lære dem at kende. Styrelsen for Patientsikkerhed informerede herefter om, at Statens Serum Institut løbende har rådgivet, når tatovører har ringet og spurgt ind til, hvad de skulle gøre i forbindelse med hygiejne og ligeledes sendt et dokument ud herom, men dette er ikke knyttet til det pågældende lovforslag.

Branchen udtrykte en undren overfor, hvorfor der skal være en overgangsperiode på halvandet år for de etablerede 300-400 tatovørsteder, da disse steder blot kan lade være med at betale, så længe det er muligt. Forbrugerrådet tilføjede ligeledes en kommentar om, at denne overgangsperiode vil betyde, at hvis evalueringen allerede starter fra 2018, så vil den første evaluering være på baggrund af en nærmest ikke-eksisterende ordning. Mette forklarede at overgangen er til for, at etablerede steder skal have mulighed for at eksempelvis installere ekstra håndvaske eller lignende, men at de selvfølgelig gerne ser, at man registrerer før.

Branchen spurgte afslutningsvist ind til, hvorvidt registreringsordningen også bliver gældende for messer, hvor eksempelvis mange udenlandske tatovører kommer til Danmark og tatoverer uden at betale SKAT osv., og at de håbede på, at vacciner også ville blive en del af forslaget. Hertil svarede Mette, at alle steder, hvor der tatoveres i Danmark, selvfølgelig vil blive omfattet af de nye regler. Branchen fandt dette meget glædeligt og gjorde opmærksom på, at de gerne vil være med inde over, når Sikkerhedsstyrelsen skal udvikle inspektionerne. Mette kommenterede, at hun ikke har direkte indflydelse på, hvad Sikkerhedsstyrelsen gør, men at det var hendes klare forventning, at styrelsen vil være positiv overfor en dialog med branchen.

5. Hygiejnestandard, status v. Dansk Standard

Josefin fortalte kort om standarder og Dansk Standards opbygning. Endvidere fortalte hun om Dansk Standards arbejde med en europæisk hygiejnestandard på tatoveringsområdet, som lige nu er på

høring. Der blev oplyst, at høringen ville lukke om 14 dage (inden 1. december), så det (på mødets tidspunkt) stadig var muligt at komme med kommentarer på standarden.

Hun fortalte bl.a., at formålet med hygiejnestandarden er at sikre, at både tatovører og kunder ikke kommer til skade, får infektioner m.m. Standarden definerer tatovering som 'alle procedurer, der penetrerer huden og tilfører farve'. Standarden er ydermere inddelt i kapitler vedrørende: virksomhedsejerens ansvar, faciliteter, rengøring af udstyr og faciliteter, tatoveringsprocessen og normative annekser.

Josefin informerede om, at Dansk Standard satser på, at den bliver publiceret i 2018, og at bl.a. UT har været med hele vejen og sikret dansk deltagelse sammen med bl.a. også Forbrugerrådet, andre tatovører m.fl. Standarden er forsøgt formuleret så klart, at den evt. i fremtiden kan være grundlæggende for tilsyn. Dansk Standard har ligeledes været i dialog med SUM vedrørende den kommende registreringsordning, så der er overlap med denne, men de er dog ikke koblet direkte. Josefin pointerer ligeledes, at en standard altid er frivillig – aldrig lovgivning.

5.1 Spørgsmål og kommentarer:

Der kom få kommentarer om standardens indhold, bl.a. omkring brugen af sterilt/ikke-sterilt vand til rengøring samt mængden af information, der skal gives til kunden vedrørende, hvilken farve tatovøren har brugt. En enkelt tatovør påpeger, at det virker voldsomt med den mængde information, man både skal opbevare og give til kunden, og at dette også kræver personlig information om kunden. Der påpeges, at denne del overstiger kravet i registreringsordningen. Josefin påpeger ved alle spørgsmål, at disse spørgsmål og kommentarer er væsentlige at kommentere på skriftligt, inden høringen slutter, hvis man synes, det er væsentligt.

MST spurgte til, hvad man får ud af at overholde standarden, og om man evt. kan vise på en måde gennem et stempel eller lignende, at man lever op til denne fx ligesom smileyordningen. Hertil gentog Josefin, at standarder altid er frivillige og i højere grad et udtryk for best practice, men at man i realiteten kan lave standarden til en certificering. Der er dog ikke lagt op til, at den på nuværende tidspunkt skal være certificerbar. Man vil dermed heller ikke blive kontrolleret for, om man lever op til den, men man kan skrive, at man lever op til den og bruge den som inspirationsark til best practice inden for tatoveringshygiejne. Myndigheder kan vælge at gøre den til lovgivning, men dette er ude af Dansk Standards hænder.

Styrelsen for Patientsikkerhed understregede, at det, man som tatovør skal overholde, er det, der kommer til at stå i den kommende tatoveringslov, og at lovgivningen og standardiseringsarbejdet er to parallelle processer. Styrelsen for Patientsikkerhed orienterer sig dog i standarden og ser, om der er noget, der med fordel kan inkluderes i lovgivningen, men at der samtidig er en væsentlig grænse, da standarden sætter krav til den enkelte tatovør, hvilket lovforslaget, som nævnt, har valgt ikke at inkludere. Der blev pointeret, at der i samarbejde med Statens Seruminstitut kun inkluderes de områder i lovforslaget, som er nødvendigt i forhold til risiko for skader og infektioner.

Afslutningsvist blev der spurgt ind til, hvordan standarden vedligeholdes. Hertil svarede Josefin, at standarder altid evalueres hver femte år, hvor der afgøres, i dialog med dem som har formuleret standarden, om den fortsat skal gælde, trækkes tilbage eller revideres.

Josefin påpegede endnu engang, at alle er velkomne til at ringe eller skrive med spørgsmål samt sende kommentarer til hende inden høringsafslutningen d. 1. december 2017.

6. Hygiejnekursus v. DPUT:

Liz fortalte kort om UT og om deres hygiejnekursus i samarbejde med 'Tattoo and Piercing Education

Scandinavia’.

Liz informerede om, at UT i dag har 452 medlemmer, og at de årligt holder to hygiejnekurser med ca. 25 deltagere per kursus. De har indtil videre afholdt ni kurser, hvilket vil sige, at omtrent halvdelen af deres medlemmer har dette kursus.

Liz fortæller kort om kursets indhold, som består af: Hygiejne, rengøring, opbevaring af farver og information herom, sterilitet, førstehjælp, hånd- og handskehygiejne, sygdomme, krydskontaminering samt tøj og beklædning. Endvidere modtager deltagere på kurset et kompendium med informationer på alle disse områder som opslagsværk.

Liz fortalte endvidere, at hun finder det betryggende, at så mange har taget en hel fridag ud for at tage kurset samt betalt for dette på trods af, at det ikke engang er et krav. Hun pointerede ligeledes, at det er meget positivt, at alle har samme kursus og dermed hygiejneniveau. Liz understregede vigtigheden af, at de hygiejnekurser, som tatovører tager, har en specifikt tilpasset tatovørudel.

Liz fortalte ligeledes om, at UT’s håb for fremtiden var: at hygiejnekursus gøres til et krav, at der kommer en branchekode, krav om registrering, statistik i forbindelse med registrering (fx antal tatovører i studier), statistik om hjemmetatovører (så de kan skelne og ikke være én stor pulje). Hun påpegede, at statistikken primært skal benyttes til at se, hvorvidt de indsatser, de foretager, faktisk gør en forskel.

Afslutningsvist fortalte Liz om, at kurset løbende implementerer ændringer i programmet, således at der sikres overensstemmelse mellem eventuelle lovgivninger og standarder, som vedtages.

7. Frivillige aktiviteter v. /KL.7

1. Tekst til autosignatur: Lilie fra /KL.7 fortalte, at der var blevet sendt et minisurvey ud for at teste teksten, og at der var god opbakning fra de tatovører, der svarede undersøgelsen. Teksten blev justeret og derefter distribueret gennem branchen sammen med en opsætningsguide til autosignatur.

Den endelige tekst til autosignatur endte med at være: *”Gør din tatovering til en god oplevelse: Brug kun professionelle tatovører, der besvarer spørgsmål om risici, pleje og hvilke mærke farver, de bruger”*.

2. Frivilligt Facebook-rådgiverkorps: Der eksisterer allerede en adfærd på Facebook, hvor tatovører rådgiver forbrugere, så forbrugere i mindre grad rådgiver hinanden mht. pleje og behandling af tatoveringer, hvilket er positivt. Denne adfærd har /KL.7 forsøgt at systematisere igennem et pilot-projekt med et frivilligt rådgiverkorps, hvor tatovører, rekrutteret gennem et minisurvey, skulle tage en uges ”vagt” på Facebook-gruppen TATTO HELP. Der var generelt opbakning fra tatovørernes side, men der var ligeledes en bekymring om erfaringen og kvaliteten af rådgivningen. Ni tatovører meldte sig til korpset, men mange trak sig tilbage, da indsatsen skulle igangsættes.

Lilie fra /KL.7 opridsede de primære udfordringer og anbefalinger, som værende:

- 1) Det var svært at rekruttere tatovører og sikre ejerskab
- 2) En uges ”vagt” var alt for kort, fordi der kun var meget få henvendelser, så derfor anbefales minimum en måneds vagt ad gangen
- 3) Det anbefales, at ordningen skal være en selvstændig side/platform, da flere personer i korpset oplevede at blive blokeret af en administrator fra Tattoo Help-gruppen. Det er derfor mest optimalt, at korpset selv er administratorer og kan styre, hvad der bliver skrevet i en evt. Facebook-gruppe.
- 4) Der skal udvikles en guide, så der skabes ensartethed i rådgivningen og eventuelt en

screening af rådgivere.

Konklusionen var, at et samarbejde blandt alle tre organisationer sandsynligvis ikke kan lade sig gøre, hvorfor MST derved ikke arbejder videre med et fælles og permanent rådgiverkorps, som tidligere beskrevet under punkt 2. Det skal derfor være selvstændige, frivillige indsatser, og der blev opfordret til, at tatovørerne fortsætter med, hvad de allerede gør.

3. Informationsark i forbindelse med køb af farver:

Der blev informeret om, at der i de kommende måneder skal udvikles et informationsark, som importørerne kan sende ud til tatovørerne. Dette ark udvikles i et samarbejde mellem MST, importørerne, branchen og /KL.7 for at sikre, at det er de rigtige informationer, der inkluderes og at disse er konkrete og forståelige.

Afslutningsvist spurgte Lilie, hvordan branchen ønsker at være i kontakt med Miljøstyrelsen og andre myndigheder fremover. Ligeledes spurgte MST branchen om, hvorvidt de var interesserede i at fortsætte med dialogmøder. Hertil svarede branchen, at de var meget interesserede i at få ny viden fra myndigheder, så snart der var noget, og at det gerne blev delt på Facebook, men med fordel kunne komme i et nyhedsbrev på mail, så det ikke druknede i debatter og andre opslag. Der var ligeledes bred enighed om, at det er positivt med dialogmøder, når der er noget relevant at tage op, således at der var mulighed for indflydelse og sparring. MST var åben for muligheden for at videreføre dialogmøderne næste år, når EU-forslaget er færdigvurderet og registreringsordningen er trådt i kraft.

7.1 Spørgsmål og kommentarer:

Til de tre frivillige aktiviteter:

1. Tekst til autosignatur:

MST spurgte branchen om, hvorvidt denne tekst er kommet i brug, hvortil branchen svarede afkræftende og fortalte, at den er blevet delt på Facebook, men at den måske skal deles igen.

2. Frivilligt rådgiverkorps:

Branchen kommenterede, at de allerede rådgiver på egne sider, men at det er svært på Facebook, fordi de på eksempelvis TATTO HELP skriver på kryds og tværs om alt muligt tilfældigt, men at det samtidig er vigtigt at møde forbrugerne, hvor de er, da der også er meget arbejde i at oprette en ny side. Der blev igen efterspurgt en oplysningskampagne, støtte til foredrag eller lignende.

3. Informationsark:

Branchen spurgte ind til, hvordan man vil skrive i arket, at man tester for allergiske reaktioner, fordi hudtesten ikke er optimal, da reaktionen kan vise sig i lang tid efter og på andre steder, end hvor testen foretages. Lilie fra /KL.7 kommenterede, at MST vil undersøge, om alle informationer er korrekte i arket, inden det sendes ud. Elisabeth fra MST udtrykte enighed i, at der ingen sikkerhed er for, at man kan teste for allergiske reaktioner.

MST spurgte efterfølgende ind til, hvorvidt branchen køber farver hos de to importører, hvortil branchen svarede, at de fleste køber eller på et tidspunkt har købt nogle varer gennem de danske importører, men at de også benytter sig af at købe farver direkte fra producenter og fra forhandlere i andre EU-lande, eksempelvis Tyskland og England.

8. Eventuelt, opsamling og afrunding v. MST

Shima takkede for input og opridsede punkter som tatoveringsbranchen efterspurgt under mødet, og

som MST vil tage med i deres videre overvejelser: ønske om informationskampagne rettet mod unge, en nyhedsmail fra myndighederne, når der sker nye ting på siderne tjekfarverne.dk og thinkbeforeyouink.dk samt besøgstal fra hjemmesiderne tjekfarverne.dk og Thinkbeforeyouink (disse tal er efterfølgende tilføjet under punkt 3.1).

Derudover vil link til EU-forslag til høring (efterfølgende indsat i punkt 3), link til høring på standarden (blev sendt med det samme) samt slides og referat sendes videre til branchen, så snart det er klart.